

De Mosselhoek

Onteigening Mosselhoek.

door Andre Van Caillie

Gewoonlijk wordt geen bijzondere aandacht gewijd aan een of andere wijk. Wanneer er echter één de twijfelachtige eer geniet volledig te zijn afgebroken, dan stijgt de belangstelling naarmate de jaren verstrijken. Dit is te Brédene het geval voor de volledig verdwenen OUDE VUURTORENWIJK en de MOSSELHOEK. Nu gaat men driftig op zoek naar oude plans, prentkaarten en zichten van deze woonoorden.

Toen deze wijken nog bestonden, kwamen ze weinig of niet in de actualiteit. Ze waren volkss, dus onbelangrijk. Over de MOSSELHOEK, in het bijzonder, is zeer weinig geschreven. We hebben vooreerst een ruime bladzijde (115/116) in " Zoeklicht op Bredene" van Raoul Eekhout . Vervolgens kunnen we overstappen naar de Jaarboeken van TER CUERE : 1973 : Rond de Mosselhoek. - 1974 : Redders van de Mosselhoek-1981 : Iconografie van de Mosselhoek, ahle aan de hand van R.Verbanck.

Op oude kaarten wordt, vanaf de 17é eeuw, de site aangeduid en, naarmate de tijd voortschrijdt, kunnen we de groei volgen vanaf de periode dat aldaar maar een schorre lag, naar de eerste woonhuizen, tot de vorming van de MOSSELHOEK zoals nog een paar van onze tijdgenoten hem nog hebben gekend.

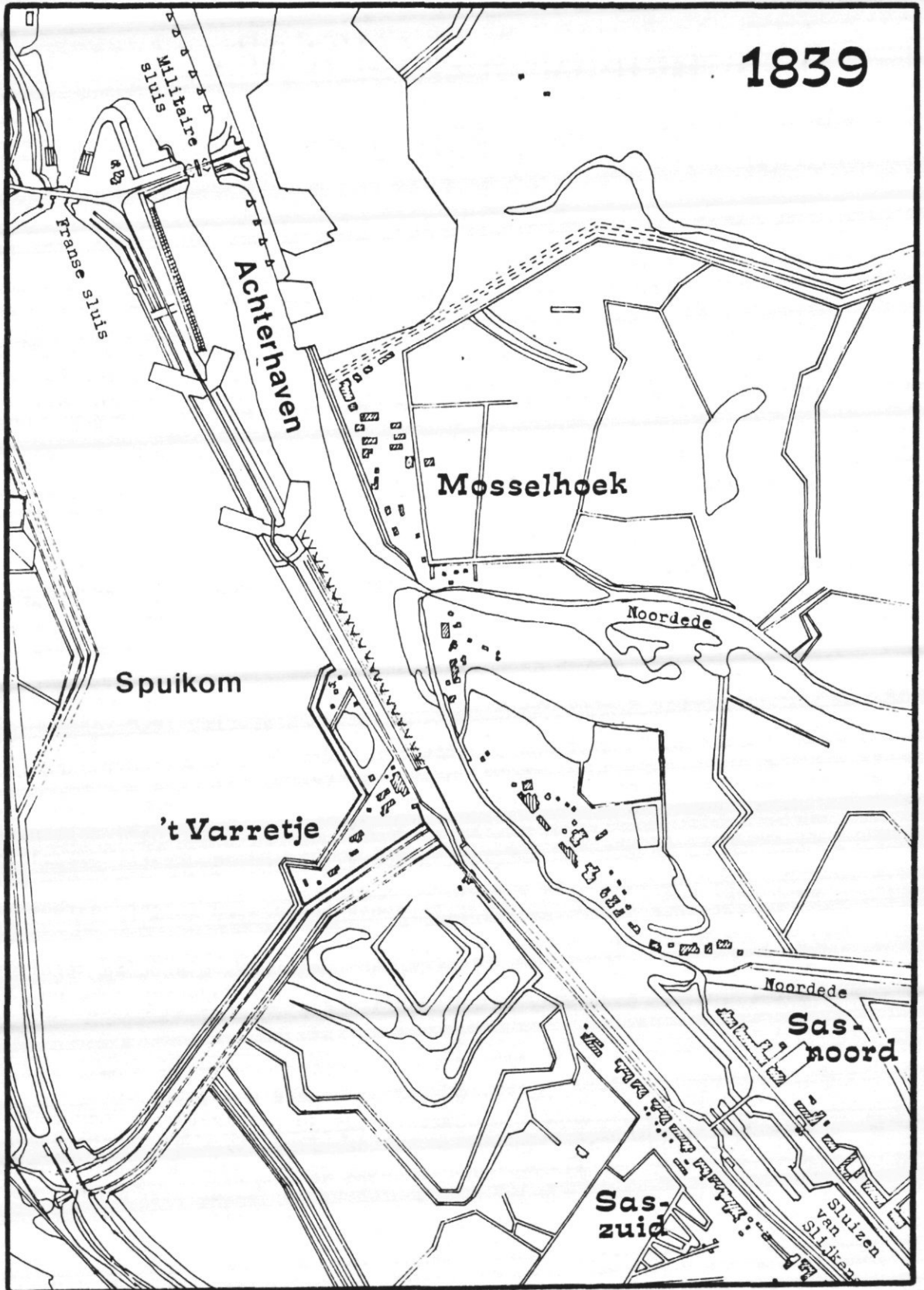
Foto's kunnen we, voor zover wij weten, op één hand tellen. Een paar tekeningen, gemaakt vanaf de overzijde van de "Kreek " waarlangs de Mosselhoek lag, zijn ons bekend . Als pronkstuk hebben we dan het schilderij van Marie Van Halmé, dat besproken werd in ons Jaarboek 81. Andere schilderijen zijn ons niet bekend.

Over de laatste bewoners van de MOSSELHOEK wisten we weinig, maar zoals men hieronder zal zien, is hierin verandering gekomen.

o o o

Onlangs hadden we het voorrecht enkele oude documenten te mogen inzien uit een privé archief betreffende de onteigeningen van de Mosselhoek in 1900 , dit in verband met de uitbreiding van de haven van Oostende. Deze documenten handelen over de onteigening van het grootste gedeelte van de Mosselhoek, meer bepaald van de eigendommen die gelegen zijn in de driehoek waar thans de Logistieke Groepering van de Zeemacht gevestigd is.

Over de inwoners zelf van deze wijk en het dagelijks leven erin, vertellen de documenten uiteraard niets. Aan de hand van de vele

gegevens die deze documenten bevatten, is het toch mogelijk een kleine sluier te lichten over deze wijk.

De onteigening betrof hoofdzakelijk het OESTERPUT "PARK" (dat vroeger eigendom was van DELBOUILLE (1) bestaande uit het oesterpark zelf, de hovingen errond en drie huizen. Baarnaast moesten er nog 42 huizen onteigend worden. Daarvan waren er negen ingericht als handelshuis. Zeven herbergen en vier kruidenierswinkels, maakt natuurlijk ELF handelszaken, maar twee huizen waren zowel herberg als kruidenierswinkel. Het spreekt vanzelf dat de eigenaars van deze handelszaken een bijkomende schadeloosstelling vroegen voor het verlies van inkomen.

In totaal moesten er 48 perselen onteigend worden die toebehoorden aan 17 verschillende eigenaars. De procedure tot onteigening verliep vrij vlot voor 36 percelen. De eigenaars hadden geen te grote eisen gesteld, zodat het bestuur ze vlug inwilligde.

Bij de onteigening van 7 percelen (behorende aan drie verschillende families), moest de procedure langs gerechtelijke weg geregeld worden omdat er nog minderjarigen waren tussen de mede-eigenaars. Ook deze procedure sleepte niet te lang aan.

Het grootste struikelblok werd de onteigening van het Oesterput PARK (2) waarvan de eigenaars er op uit waren de grootst mogelijke schadeloosstelling te bekomen voor hun verlies. Ze gingen in beroep tegen de hen toegekende vergoeding maar moesten er toch vrede mee nemen toen het Hof van Beroep te Gent hun beroep afwees (1905) In sommige gevallen moest er een bijkomende schadeloosstelling uitgekeerd worden omdat de gebouwen verhuurd waren aan derden als handelspand.

In januari 1901, werd er bij het Bestuur aangedrongen tot bespoediging van de procedure, (en uiteraard de uitbetaling van de schadeloosstelling) van de percelen 15 - 16 - 17 - 18 - 19 - 20 - 22 - 23 - 24 - 25 - 47. Dit omdat de firma COPPIETERS & Cie, gelast met de uitvoering der werken aan de haven van Oostende, anders de werken zou stilleggen indien de onteigende terreinen niet tijdig vrij kwamen. Bij het uitblijven van het beloofde geld hadden de eigenaars zich immers nog geen ander huis kunnen aankopen.

Hieronder geven we, in alfabetische volgorde, de namen op van de eigenaars en de nummers van de percelen die hun toebehoorden. De nummers stemmen overeen met deze op bijgevoegde schepsen.

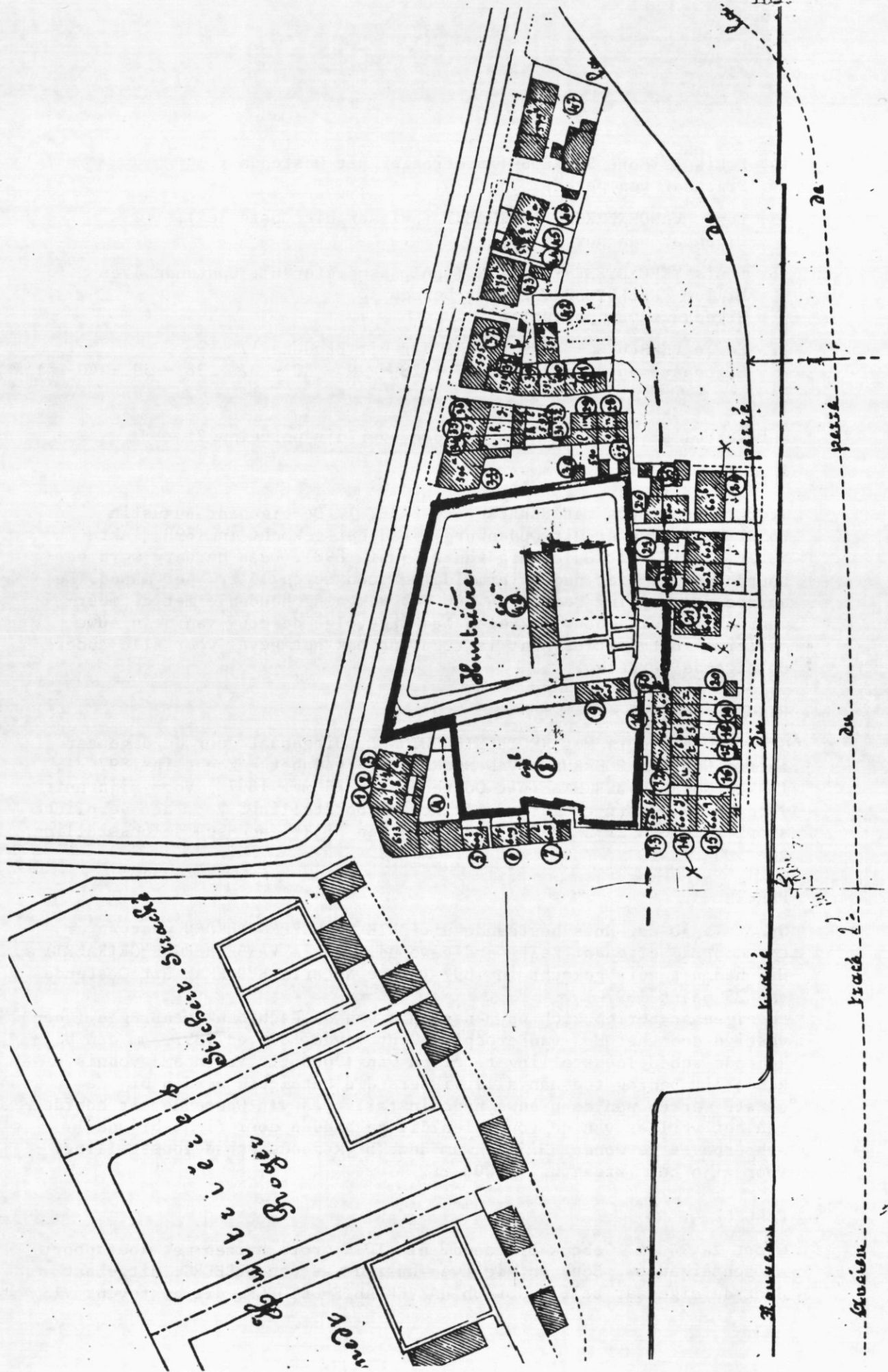
1. Jacobus BAUWENS-LEMS (Landbouwer en winkelier uit Oostende).
Eigenaar van de percelen 44 - 45 - 46 - 47 .
2. Augustin CONSTANT (Brouwer uit Oudenburg)
Eigenaar van perceel 1.

(1) Zie het OOSTENDS OESTERBOEK van Raoul Halewyck en Norbert Hostyn (1978) blz.50 Grandes Huitrières Park.

(2) Oesterput te zien op de foto verschenen in het Jaarboek TER CUERE van 1980.

3. Emmanuel DECLOEDT-TERNIER (aannemer uit Brugge).
Eigenaar van de percelen 31 - 32 - 34 - 35 - 36 .
4. Société Anonyme Grandes Huitri res Park.
Eigenaar van de percelen 8 (hovingen) - 9 - 13 - 21 (drie hui-
zen) en 48 (Oesterbedden)
5. Oscar DONSE - VERBIEST (dagloner uit Oostende)
Eigenaar van perceel 14.
6. Louis DOUVRE - VAN MASSENHOVE (Timmerman en winkeleir uit Oosten-
de. Eigenaar van perceel 24.
7. De erfgenamen van François DOUVRE- Rosalia VANSTEENE uit Bredene.
- Wwe Rosalia VANSTEENE en haar tweede echtgenoot Leopold VAN
HOOREN (visser te Oostende).
- DOUVERS Francies Louis.
- DOUVERS Petrus Joannes (visser)
- DOUVERS Mathilde Maria (dienstmeid)
- DOUVERS Rosalia Sophia (dienstmeid te Liverpool/ Engeland).
Op te merken valt het verschil in schrijfwijze van de familienaam
in de akten !
Eigenaars van de percelen 25 en 26.
8. De erfgenamen van Edouard EVERAERD - Stephanie LAMS uit Oostende
-Wwe Stephanie LAMS (bediende bij de Belgische Maalboten)
- EVERAERD Cécile Anne.
- EVERAERD Ivonne Augusta.

Edouard EVERAERD was schoenmaker van beroep.
Eigenaars van de percelen 42 en 43.
9. Joseph HAVERMAET(E)- DETURCK (visser uit Oostende).
Herbergier en koopman in vis.
Eigenaar van perceel 4.
10. De erfgenamen van François HUBROUCK -Marie LAMS uit Bredene.
- Wwe Marie LAMS.
- HUBROUCK Petrus (visser)
- HUBROUCK Charles (visser)
- HUBROUCK Mathilde en echtgenoot Leopold PIETERS (visser)
- HUBROUCK Silvie en echtgenoot Jean-Baptiste FERIER (dagloner
uit Bredene.
- VANDENBERGHE Louis (visser te Oostende) en zijn twee minder-
jarige kinderen Frederic en Victorine.
Eigenaars van de percelen 5 - 22 - 23 .
11. Adolphe PIETERS - Catharine VERBIEST (visser en herbergier uit
Bredene).
Eigenaar van de percelen 10 - 11 - 12 - 15 - 16 - 17 - 18 - 19 -
20.
Bewoonde zelf het huis in perceel 15 waar hij een herberg hield.
12. Désiré POUP E- LOBBRECHT (werkmán uit Oostende.).
Eigenaar van perceel 7.
13. Charles François SCHREUS-VANHOOREN (visser en winkelier uit Oos-
tende. Eigenaar van perceel 2.

14. Louis Isidore SCHREUS (bootroeier uit Oostende).
Eigenaar van perceel 33.
15. Louis VANDENBERGHE -GEIRAERT (visser uit Oostende).
Eigenaar van perceel 3.
16. Louis VERCRUYSSSE - MAZIJN (hulpsasmeester uit Oostende).en
Willem VERCRUYSSSE (zonder beroep).
Eigenaars van perceel 6.
17. Emile VERSLUYS - LAMS (schilder uit Bredene).
Eigenaar van de percelen 27 - 28 - 29 - 30 - 37 - 38 - 39 - 40- 41

Wat vertellen de documenten ons dan over die percelen ?

PERCEEL 1.

Groot 60 ca. Huis met HERBERG (CABARET). De eigenaar Augustin CONSTANT (brouwer uit Oudenburg) had het gekocht in 1898 (Akte Notaris FAICT uit Oudenburg van 27 juni 1898). Deze herberg werd verhuurd aan een niet nader vermelde persoon tegen 15 fr. per maand. De schadeloosstelling bedroeg 4.500 fr, rekening houdende met de méérwaarde die het gebouw gekregen had ingevolge de bouw van de nieuwe maritime installaties. Dat is trouwens ook het geval voor alle andere onteigende percelen.

PERCEEL 2.

Groot 60 ca. Huis met KRUIDENIERSWINKEL, uitgebaat door de eigenaar zelf : Charles SCHREUS - VAN HOOREN. Hij had het gekocht in 1897 (Akte Notaris BERGHMAN uit Oostende van 25 mei 1897) Voor zijn huis werd hem 4.500 fr toegekend als schadeloosstelling. Voor het verplicht stopzetten van zijn handel kreeg hij een bijkomende schadeloosstelling van 500 fr.

PERCEEL 3.

Groot 1a 30 ca. Huis bestaande uit DRIE WOONGELEGENHEDEN waarvan er een door de eigenaar zelf werd bewoond. (Louis VANDENBERGHE-GEIRAERT) Hij had het huis gekocht in 1897 (Akte Notaris BERGHMAN uit Oostende van 25 maart 1897)

De eigenaar beriep zich op een vonnis van de Rechtbank van Brugge (bevestigd door het Hof van Beroep te Gent) van 1896 en 1897, om een bijkomende schadeloosstelling te eisen van 1.000 fr. Voornoemd vonnis kende dit bedrag toe aan alle vissers die onteigend werden bij de eerste werken aan de nieuwe haveninstallaties van Oostende uit hoofde van het verlies van de voordelen die ze hadden door dicht bij de achterhaven te wonen. Hij bekam deze bijkomende schadeloosstelling. Voor zijn huis kreeg hij 9.000 fr.

PERCEEL 4.

Groot 2a 94 ca. Gebouw bestaande uit TWEE grote huizen met koetspoort en achtergebouw. Een van die twee huizen was een HERBERG, uitgebaat door de eigenaar zelf : Joseph HAEVERMAETE-DETURCK, die er tevens VIS

aan de man bracht. Op het kadaster was dit perceel, op het ogenblik van de onteigening, nog steeds gekend als LANDBOUWGROND ! De eigenaar kocht de GROND in 1897 (Akte Notaris BERGHMAN uit Oostende van 25 maart 1897) Als schadeloosstelling kreeg hij 30.000 fr voor de drie huizen. Hij bewam tevens een bijkomende vergoeding van 5.500 fr voor het stopzetten van zijn handelsactiviteiten.

PERCEEL 6.

Groot 65 ca. Huis in goede staat en bewoond door één van de twee eigenaars, te weten Willem VERCRUYSSSE. De andere eigenaar was Louis VERCRUYSSSE. Als schadeloosstelling vroegen zij 7.000 fr, vraag die door het Bestuur als zeer redelijk werd beschouwd omdat bouwgrond in de omgeving toen aan 20 fr. de vierkante meter werd verkocht. De stijgende duurte van bouwmaterialen werd ook in aanmerking genomen. Beide eigenaars hadden het goed gekocht in 1891 (Akte Notaris VAN CAILLIE uit Oostende van 19 mei 1891 en 30 mei 1891) . Een gedeelte van het goed werd ook verworven door erfenis van Ursula POLLET, overleden op 10 mei 1894.

PERCEEL 7.

Groot 81 ca met woonhuis behorende aan Désiré POUPEE-LOBBRECHT, werkmán uit Oostende, die het in 1875 verwierf (Akte Notaris VAN CAILLIE uit Oostende van 18 september 1875). Voor de onteigening kreeg de eigenaar de som van 8.000 fr. uitgekeerd.

PERCELEN 10 - 11 - 12 - 15 - 16 - 17 - 18 - 19 - 20.

Groot onderscheidelijk : 33 ca - 25 ca. - 33 ca - 1 a 19 ca -
1 a 51 ca - 60 ca - 60 ca - 50 ca - 75 ca.

In totaal : 6 a 06 ca.

Eigenaar is de welgestelde Adolphe PIETERS-VERBIEST Catharina, die het huis op perceel 15 bewoonde, en er een herberg (CABARET) (3) uitbaatte alsook een KRUIDENIERSWINKEL (epicerie) . Voor de globale onteigening kreeg de eigenaar 36.000 fr. plus een bijkomende schadeloosstelling van 2.000 fr. voor verlies aan winsten. Hij had de goederen gekocht in 1876 en 1887 (Akte Notaris BOUTENS uit Leffinge van 9 januari 1876 en Akte Notaris VAN DER HEYDE uit Leffinge van 9 januari 1876 en akte Notaris VAN DER HEYDE uit Oostende van 22 september 1887). De eigenaar kon de akte van afstand niet ondertekenen wegens " ongeletterdheid".

PERCEEL 14.

Groot 54 ca, met woonhuis toebehorende aan Oscar DONSE - VERBIEST, werkmán uit Oostende die het in 1887 had gekocht. (Akte Notaris SERRUYS uit Oostende van 17 oktober 1887). De Eigenaar vroeg 7.000 fr als schadeloosstelling, maar kreeg slechts 6.000 fr omwille van de slechte staat van het gebouw.

(3) Reeds in de 18e eeuw was er aldaar een herberg waarover betwisting gerezen was tussen de stad Oostende en het HET VRYE.
(zie Jaarboek TER CUERE 1973).

PERCELEN 5 - 22 - 23.

Groot onderscheidelijk 39 ca - 1 a 56 ca - 1 a 56 ca. In totaal : 3 a 51 ca. Drie woonhuizen in zeer goede staat, toebehorende aan Wwe François HUBROUCK - Marie LAMS en erfgenamen uit Bredene. Ze erfden de goederen van hun echtgenoot en vader François HUBROUCK, die te Bredene overleed op 23 juli 1895. De onteigening leverde hen de som op van 19.000 fr.

PERCEEL 24.

Groot 1 a 70 ca , met woonhuis toebehorende aan Louis DOUV(E)RE - VAN MASSENHOVE , timmerman en kruidenier uit Oostende. Hij kocht het goed in 1891 (Akte Notaris VAN CAILLIE uit Oostende van 21 juni 1891) . De eigenaar bewoonde zelf het huis waar hij een KRUIDENIERSZAAK uitbaatte die hem, volgens zijn boekhouding, een jaarlijkse winst van 1.000 fr. opbracht.

Voor de onteigening van het huis kreeg hij 10.000 fr en daarbij 1.500 fr als bijkomende schadeloosstelling voor verlies van handelswinst. Hem werd toestemming gegeven het huis verder te blijven bewonen tot 1 april 1901. De aanpalende grond mocht hij echter niet meer in gebruik houden.

PERCELEN 25 en 26.

Groot 1 a 10 ca en 60 ca. In totaal 1 a 70 ca. Twee woonhuizen toebehorende aan de weduwe François DOUVRE ÷ VANSTEENE Rosalia en erfgenamen uit Bredene. Een huis werd bewoond door de Weduwe DOUVRE, die intussen hertrouwd was met Leopold VAN HOOREN (visser uit Oostende). Voor de onteigening werd 7.000 fr toegekend plus 100 fr. kosten die gevraagd werden om te verhuizen. Het goed was geerfd van VERNIEUWE Sophia (Weduwe van Jacobus DOUVERS- overleden te Bredene op 17 oktober 1892.

PERCELEN 27 - 28 - 29 - 30 - 37 - 38 - 39 - 40 - 41 .

Groot onderscheidelijk 70 ca - 35 ca- 54 ca - 70 ca - 1 a 62 ca - 1 a 19 ca - 45 ca - 40 ca - 1 a 10 ca. In totaal : 7 a 05 ca.

Negen huizen toebehorende aan Emile VERSLUYS -LAMS, schilder uit Bredene, die hem een jaarlijks inkomen bezorgden van 1 700 fr. 2en der huizen (perceel 37) werd verhuurd als HERBERG aan brouwer Jules MOULAERT uit Middelkerke tegen 750 fr het jaar. Hiervoor werd hem een schadeloosstelling toegekend van 1500 fr. De herberg werd druk bezocht door de werklieden van de firma COPPIETERS - COX & Cie, die de werken uitvoerden aan de haven van Oostende. Het jaarlijkse verbruik was opgegeven als zijnde 150 tonnen bier. Het verlies van de levering van bier, geleden door brouwer MOULART, werd omgezet in een kapitaal van 1.500 fr.

Voor de globale onteigening kreeg de heer VERSLUYS de som van 33.000 fr. daar waar hij er 34.000 fr. voor had gevraagd. De huizen werden door hem gekocht in 1891- 1892 en 1895 . (Akten Notaris VAN CAILLIE uit Oostende van 8 maart- Notaris VAN DER HEYDE uit Oostende van 10 maart 1892 en van 25 augustus 1895).

PERCELEN 31 - 32 - 34 - 35 - 36 .

Groot onderscheidelijk 60 ca - 60 ca - 52 ca - 60 ca - 60 ca. In totaal 2 a 92 ca. Vijf huizen toebehorende aan Emmanuel DECLOEDT-TERNIER (aannemer uit Brugge). De eigenaar, die de huizen bij openbare verkoop had verworven in 1890 (Akte Notaris BERGHMAN uit Oostende van 20 oktober 1890) voor 13.500 fr. , vroeg slechts 16.000 fr als schadeloosstelling. Dit ondanks het feit dat die huizen in waarde waren gestegen door de verbeteringswerken die hij er zelf had aangebracht. Als globale bijkomende schadeloosstelling vroeg hij maar 1.500 fr, hetgeen het Bestuur wist te waarderen in zijn rapport.

PERCELEN 42 en 43.

Groot 2 a 66 ca en 2 a 44 ca. In totaal 5 a 10 ca., toebehorende aan Wwe Edouard EVERAERD- LAMS en erfgenamen uit Oostende. Het huis werd verhuurd aan brouwer Jules MOULART uit Middelkerke tegen 750 fr per jaar. Het huis was ingericht als HERBERG en de jaarlijkse omzet van bier was gesteld op 125 tonnen.

Op het ogenblik van de onteigening, was de pacht nog geldig voor 4 jaar. Daarvoor kreeg de brouwer een schadeloosstelling van 2000 fr. De erfgenamen hadden de huizen verworven bij erfenis van hun echtgenoot en vader Edouard EVERAERD, die te Oostende overleed op 7 augustus 1898. De onteigening bracht de erfgenamen de som op van 16.000 fr.

PERCELEN 44 - 45 - 46 - 47.

Groot onderscheidelijk 55 ca - 95 ca - 1 a 35 ca - 5 a 45 ca - In totaal 8 a 30 ca. Vier woonhuizen, waarvan één met afhankelijkheid dienstig als winkel en hofstede, behorende aan Jacques BAUWENS - LEMS, winkelier en landbouwer uit Oostende die zelf het huis in perceel 47 bewoonde en 10 hectaren weiland uitbaatte. Hij dreef ook handel in dranken en baatte een kruidenierswinkel uit. De eigenaar zag zich verplicht een nieuwe boerderij te laten bouwen alsook een nieuw handelsgebouw. Voor de onteigening kreeg hij 27.000 fr. alsook een " speciale " bijkomende schadeloosstelling van 1.500 fr voor verlies van winst en " clandestie ".

De eigenaar had de goederen gekocht in 1885 (Akte Notaris VAN CAILLIE uit Oostende van 28 maart 1885) Hij mocht zijn huis in gebruik blijven nemen tot 1 april 1901. De aanpalende grond moest hij echter onmiddellijk ontruimen.

PERCEEL 33.

Groot 3 a 20 ca. met woonhuis, toebehorende aan Louis SCHREUS, bootroeiër uit Oostende, die het verhuurde aan brouwer Emile DESCHEPPER uit Oudenburg voor 600 fr. 's jaars Deze had het gebouw ingericht als HERBERG. Op het ogenblik van de onteigening was de huurpacht nog geldig voor 6 jaar. Daarvoor eiste de brouwer een schadeloosstelling van 2.250 fr, bedrag die hem werd toegekend. Voor de onteigening van het perceel zelf, ontving de eigenaar 12.000 fr. daar waar het goed geschat was geweest op 15.000 fr. De eigenaar had het goed gekocht in

1897(Akte Notaris BERGHMAN uit Oostende van 25 mei 1897)/

Blijven dan over de percelen 8 - 9 - 13 - 21 - 48.
Groot onderscheidelijk 8 a 57 ca. - 65 ca - 75 ca - 85 ca - 31 a 10ca
bestaande uit de hovingen, drie huizen en de oesterbedden, die toe-
behoorden aan de Société Anonyme GRANDES HUITRIERES PARK (ex DEL-
BOUILLE). Hiervoor werd de som van 90.048,79 fr. toegekend. Zoals
hiervoor reeds gemeld, werd deze zaak gebracht tot voor het Hof van
Beroep te Gent, waar de aanleggers hun eis tot een grotere schade-
loosstelling zagen afgewezen. Deze rechtzaak sleepte aan tot in 1905.

In mei 1901 werd door de aannemer COPPIETERS & Cie bij het Bestuur
klacht ingediend tegen de Société Anonyme Grandes Huitri  res Park
wegens lozing van water in de opgravingen die zij uitvoerde. De over-
vloedige lozing veroorzaakte niet alleen veel bijkomend werk en kosten
(uitpompen water) maar bracht hoofdzakelijk veel vertraging in de
werken.

Deze klacht werd door het Bestuur als overdreven beschouwd omdat de
lozing niet zo belangrijk was als de aannemer beweerde. Toch werd de
Société verbod opgelegd nog langer water te lozen in de afvloeiings-
gracht die er enkel was voorzien voor het huis- en regenwater. Op 10
juni 1901 wordt proces- verbaal opgesteld tegen de Société, die nog
steeds water loosde, dit ondanks het formeel verbod. Het Bestuur
maakte hierop de zaak aanhangig bij het gerecht. Op 12 september 1902
werd de Société echter door de rechtbank van Brugge vrijgesproken.
Beroep hiertegen, ingediend door het Bestuur bij het Hof van Beroep
te Gent, veranderde niets aan deze vrijspraak.

De totale onteigening van de Mosselhoek kostte de staat in 1900, de
som van 355.898,79 fr. Voor die tijd een mooi bedrag, maar toch maar
een peulschil in het globaal pakket van de onkosten voor de uitbrei-
ding van de haven van Oostende.

André Van Caillie.